

PRIOPĆENJE ZA MEDIJE

Mjesec celijakije i završna panel konferencija projekta „Ni u tragovima – brigom za zdravlje oboljelih od celijakije“:

Velik broj odgojno-obrazovnih ustanova, posebice škola, ali i studentskih menzi, nema uvjete za pripremu hrane BEZ TRAGOVA glutena. Stoga smo s ciljem kreiranja jednostavnih, zdravih, lako prenosivih i nutritivno uravnoteženih obroka za djecu s celijakijom, u okviru projekta kreirali kuharicu [Fini i zdravi obroci bez glutena za vrtić i školu](#) u čijoj je realizaciji sudjelovao tim nutricionista te Hrvatski zavod za javno zdravstvo.

Kako bi na vrlo jednostavan način ilustrirali svakodnevnicu života djeteta s celijakijom te predrasude s kojima ono živi snimljen je edukativni film „[Ona uvijek nešto glumata](#)“ koji se već prikazuje na satovima razrednika diljem Hrvatske.

Posljednjih 9 mjeseci diljem Hrvatske provodila se analogna i digitalna kampanja „[Ni u tragovima](#)“ koja je navela tisuće korisnika da se informiraju o celijakiji kao neprepoznatoj bolesti, prehrani bez glutena i izazovima osoba na doživotnoj i bezuvjetnoj prehrani bez glutena.

Povodom obilježavanja **mjeseca celijakije** i završetka projekta „**Ni u tragovima – brigom za zdravlje osoba s celijakijom**“ (<https://niutragovima.hr>) Udruga CeliVita – Život s celijakijom 09. svibnja 2023. u prostoru Tribine Grada Zagreba održala je završnu panel konferenciju na kojoj su sudjelovali predstavnici zainteresiranih strana koji direktno ili indirektno utječu na skrb i kvalitetu života osoba s celijakijom: **prof. dr. sc. Silvija Čuković-Čavka**, dr.med. iz Odjela za upalne bolesti crijeva iz KBC Zagreb, **dr.sc. Sanja Kolarić Kravar**, načelnica Sektora za kvalitetu hrane Ministarstva poljoprivrede, **Jasna Tucak**, voditeljica Odjela za promicanje zdravlja, prevenciju i rano otkrivanje bolesti Grada Zagreba, **dr.sc. Davorka Gajari**, direktorica službe Sensorika i nutricionizam u Podravci d.d., **Ankica Flis**, zdravstvena voditeljica dječjeg vrtića Jarun, **dr.sc. Lea Pollak**, voditeljica Odjela za dodatke prehrani i biološki aktivne tvari u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo koji je ujedno **partner** na projektu te **Amalija Jurjević Delišimunović**, predsjednica udruge CeliVita.

Izazovi života s celijakijom koji neposredno utječu na očuvanje **fizičkog i mentalnog zdravlja** su brojni i ključno je sustavno educirati javnost o njima te zajedničkim nastupom tražiti efikasna rješenja u mnogim aspektima od ranog **prepoznavanja** bolesti, **edukacija** samih oboljelih, odgojno-obrazovnih djelatnika i svih uključenih u nabavu, pripremu i posluživanje hrane bez glutena, preko uvođenja i provođenja **inkluzivnih politika i praksi**, posebice u odgojno-obrazovnim ustanovama, pa sve do ispravnog **deklariranja hrane** i neizostavne potrebe pružanja **kontinuirane podrške i pomoći oboljelima**.

Prof.dr.sc. Čuković-Čavka naglasila je kako je **stroga doživotna bezglutenska prehrana bez iznimki i kompromisa** jedini lijek za ovu autoimunu bolest, jer i najmanji tragovi glutena u prehrani dovode do imunoloških promjena koje mogu dovesti do trajnog narušavanja zdravlja. Iznimno je važno da se, u slučaju pojave tegoba, ne započinje sa bezglutenskom prehranom prije nego se dovrši dijagnostički postupak i ne potvrdi ili isključi dijagnoza celijakije.

Amalija Jurjević Delišimunović istaknula je da se **problem konzumiranja bezglutenskog obroka izvan vlastitog doma** često podcjenjuje i da je on puno više od nemogućnosti konzumiranja u restoranima. On znači da djeca u većini vrtića i škola NEMAJU sustavno osiguran siguran obrok, da studentske menze trenutačno ne nude nikakve opcije bezglutenske prehrane, da korisnici umirovljeničkih domova, oboljeli koji se liječe u bolnicama i djeca na natjecanjima bilo iz znanja ili sporta teško dolaze do sigurnog obroka, da su zaposlene osobe koje često i dugo poslovno putuju ili im priroda posla

uključuje službene ručkove i večere na neki način diskriminirani, a tek onda dolazi na red odlazak u restorane bilo samostalno ili radi druženja na obiteljskim događajima poput proslava rođendana, pričesti, krizmi ili svadbi. Naglasila je da takva prehrana oboljelima nije hir već nužna potreba za očuvanje zdravlja.

dr.sc. Kolarić Kravar objasnila je da su proizvođači **dužni voditi brigu o križnoj kontaminaciji** procjenjujući rizike i kontrolirajući proces proizvodnje, od nabave sirovine koju je nužno još dodatno analizirati kako bi se potvrdili navodi o odsutnosti glutena do korektivnih radnji odvajanja procesa i/ili prostorija proizvodnje. Međutim pravila navođenja nenamjerne prisutnosti glutena u proizvodima još uvijek nisu niti na EU niti na nacionalnoj razini ujednačena. Istaknula je i kako je bitan i nadzor nadležne inspekcije koja treba osigurati da je hrana na tržištu ispravno deklarirana i sigurna za konzumaciju.

dr. sc. Gajari naglasila je da Podravka još od 2005. razvija listu svojih bezglutenskih proizvoda i ima razvijen strogi sustav upravljanja alergenima te je stoga mogla biti prva čiji su proizvodi uneseni u **Registar bezglutenskih proizvoda** (<https://bezglutena.celivita.hr>), CeliVitinu aplikaciju koja pomaže u odabiru namirnica svima koji se hrane bez glutena ili pripremaju hranu bez glutena u odabiru namirnica. Istaknula je da je tržište bezglutenskih proizvoda na globalnoj razini oko 7 milijardi \$ i raste po stopi od 10% godišnje.

dr. sc. Pollak istaknula je da su prilikom analiza obroka prema receptima kreiranima za Kuharicu dodatno urađene **analize razina vitamina B12 i folne kiseline**, mikronutrijenata koji su često deficitarni kod oboljelih.

gđa Flis je objasnila da je za uspostavu **sustava samokontrole** koji uključuje niz određenih pravila postupanja potrebno dobro **educirati osoblje institucionalnih kuhinja** koje su obvezne pridržavati se svih zakonskih regulativa iz područja sigurnosti hrane. U tim koji se skrbi o oboljelom djetetu uključeni su roditelji, odgojitelji, servirke, kuharice, glavna kuharica, spremačice i svi koji dolaze u kontakt sa djetetom, stoga je pravovremena i kvalitetna **kommunikacija** svih uključenih izuzetno važna. gđa Tucak napomenula je da je pred svima nama velik posao u **sustavnoj skrbi za oboljelu djecu** te da bi DV Jarun mogao poslužiti kao primjer dobre prakse Gradu i na drugim lokacijama i ne samo za celijakiju nego i druge posebne prehrane potrebe te je stavila svoj ured na raspolaganje za suradnju.

Osim kreiranja kuharice i filmića, u okviru projekta provedena su predavanja za odgojno-obrazovne djelatnike u Osječko-Baranjskoj, Vukovarsko-srijemskoj, Zadarskoj i Zagrebačkoj županiji. Povratne informacije ukazuju na nužnost edukacija kuharskog osoblja, ali i samih odgojno obrazovnih djelatnika, s ciljem uvođenja inkluzivne prakse i zaštite zdravlja osoba s celijakijom. Također, važna je i edukacija samih oboljelih, stoga smo u okviru kampanje **“Važnost fizičke aktivnosti u prevenciji komplikacija celijakije kod djece i odraslih”** proveli edukaciju oboljelih u Zagrebu, Osijeku i Zadru pod vodstvom **mag. cin. et bacc. physioth. Sandra Veniera**.

S poštovanjem,

Ida Čarnohorski - potpredsjednica udruge CeliVita-Život s celijakijom

Vesna Bradamante - Voditeljica projekta za Udrugu

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

*Sadržaj priopćenja za medije isključiva je odgovornost udruge CeliVita – život s celijakijom.